

KÄÄPIÖSNAUTSEREIDEN LUONNETESTIN IHANNEPROFIILI

Luonnetestissä koira pisteytetään testin arvosteluasteikon mukaisesti. Asteikko on rakennettu hyvää suojeluun soveltuvaa koiraa ajatellen, joten rotukohtainen ihanneprofiili auttaa hahmottamaan, kuinka asteikon eri kohdat sopivat muihin käyttötarkoituksiin kehitetyille roduille. Eri rotujen ihanteet voivat poiketa toisistaan suurestikin, esimerkiksi terävyyden suhteen. Ihanneprofiilin avulla voidaan kertoa, onko kyseiset ominaisuudet tai tavat toimia juuri tälle rodulle ihanteellisia/suositteluja, hyväksyttäviä, ei-toivottavia vai hylkääviä. Hyväksyttävä tarkoittaa kokonaisuuteen suhteutettuna vielä jalostuskoiralle kelvollista tulosta. Kaikkien ei-toivottavien ja hylkäävien ominaisuuksien tarkoituksena ei ole välttämättä sulkea koiraa jalostuksesta, mutta ne tulee huomioida yhdistelmien suunnittelussa. Hylkääviä ominaisuuksia ovat ainakin mm. voimakkaat pelot ja aggressiot. (Kennelliitto.)

Kääpiösnautseri on saksalainen koirarotu, jonka jalostukseen on aikojen alussa käytetty karkeakarvaisia pinsereitä, keskikokoisia snautsereita ja affenpinsereitä sekä mahdollisesti muitakin rotuja. Kääpiösnautseri on alun perin ollut pääasiassa rottakoira, joka on pyydystänyt jyrssiöitä talleilla. Nykyisin siitä on tullut lähinnä seura- ja harrastuskoira, joka soveltuu mainiosti moniin harrastuksiin.

FCI:n rotumääritelmä määrittelee kääpiösnautserin koti- ja seurakoiraksi. Luonteenominaisuudet vastaavat snautserin luonnetta ja korostuvat pienessä koirassa temperamentikkaana käyttäytymisenä. Älykkyys, pelottomuus, sitkeys ja valppaus tekevät kääpiösnautserista miellyttävän koti-, vahti- ja seurakoiran, joka soveltuu ongelmitta pieneenkin asuntoon. Hylkääviksi virheiksi luokitellaan vihaisuus tai liiallinen arkuus sekä selvästi epänormaali käyttäytyminen. Snautserille on rotumääritelmän mukaan tyypillistä eloisuus, johon yhdistyy rauhallisuus sekä hyväluonteisuus, leikkisyys ja voimakas kiintymys isäntään. Rotu on hyvin lapsirakas, lahjomaton ja valpas, ei kuitenkaan herkkähaukkuinen. Hyvin kehittyneiden aistien, älykkyyden, koulutettavuuden, pelottomuuden, sitkeyden sekä säiden ja tautien sietokyvyn ansiosta snautseri on erinomainen perhe-, vahti- ja seurakoira.

Taulukoissa on kuvattu kääpiösnautsereiden luonnetestin ihanneprofiili neliportaisena väreittäin; suositus, hyväksyttävä, ei-toivottu ja hylkäävä. Ei-toivottu ominaisuus ei sulje automaattisesti koiraa pois jalostuksesta, mutta on huomioitava yhdistelmää suunniteltaessa.

Suositus	Hyväksyttävä	Ei-toivottu	Hylkäävä
----------	--------------	-------------	----------

Toimintakyky	3	suuri
	2	hyvä
	1a	kohtuullinen
	1b	kohtuullisen pieni
	-1	pieni
	-2	riittämätön
	-3	toimintakyvytön

Toimintakyknä pidetään luonteen ominaisuutta, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. Lähin vastaava inhimillinen vastine toimintakyvylle on rohkeus. Toimintakyky on koiran kyky hallita tekojaan huolimatta siitä, että se on joutunut pelon valtaan. Toisin sanoen, koira pystyy pelostaan huolimatta toimimaan oikealla tavalla ja tarvittaessa voittamaan pelkonsa päästäkseen päämääräänsä. Toimintakyvyn erikoiskokeet ovat kelkkakoe (toimintakyky uhan alla)

ja ns. pimeä huone (toimintakyky, kun uhkaa ei ole). Toimintakykyä arvioidaan kuitenkin luonnetestin kaikissa osasuorituksissa, läpi testin.

Toimintakyky on ominaisuus, joka vaikuttaa koiran jokapäiväiseen elämään. Koira kohtaa jokapäiväisessä elämässä paljon erilaisia tilanteita, joista selviytymiseksi se joko pakenee tai kohtaa tilanteet. Tämän vuoksi myös seurakoirilla toimintakyky on tärkeä luonteen ominaisuus. Jalostuksessa tulisi suosia koiria, joiden toimintakyky on vähintään kohtuullinen.

Terävyys	3	kohtuull. ilman jälj. jääv. Hyökkäyshalua
	2	suuri ilman jälj. jääv. Hyökkäyshalua
	1a	pieni ilman jälj. jääv. Hyökkäyshalua
	1b	Koira joka ei osoita lainkaan terävyyttä
	-1	pieni jäljellejäävin hyökk. Haluin
	-2	kohtuullinen jäljellejäävin hyökk. Haluin
	-3	suuri jäljellejäävin hyökk. Haluin

Terävyys on ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tuntiessa itsensä uhatuksi. Terävyysaste on kääntäen verrannollinen ärsytyskynnyksen korkeuteen. Mitä pienempi ärsyke tarvitaan herättämään aggression, sitä korkeampi on terävyysaste. Terävyyden erikoiskoe on seinähyökkäys, mutta terävyysreaktioita tarkastellaan koko testin ajan.

Terävyyden suhteen seurakoirarodun jalostuksessa on tärkeää huomioida, että koira ei kohdist aggressiota uhkana pitämäänsä tahoon sen jälkeen, kun uhka poistuu. Tärkeintä siis on, että koira palautuisi nopeasti, kun uhka poistuu. Suuri terävyys ei koskaan ole toivottavaa, tällöin koira reagoi jo arjessakin herkästi ja ei-toivotusti ja usein palautumisessa on viivettä.

Puolustushalu	3	kohtuullinen hillitty
	2	suuri hillitty
	1	pieni
	-1	haluton
	-2	erittäin suuri
	-3	hillitsemätön

Puolustushalulla tarkoitetaan koiran synnynnäistä taipumusta puolustaa laumaansa (ohjaaja). Luonnetestissä testataan koiran puolustushalua hyökkäämällä koiran kanssa kulkevaa ohjaajaa kohden. Pääpaino arvosanan määräytymisessä on koiran halu puolustaa, ei sen kyky.

Puolustushalun ollessa kohtuullinen ja hillitty, koira yleensä palautuukin nopeasti eikä kyseen luonteen ominaisuus aiheuta arjessa ongelmia. Seurakoira ei tarvitse arjessa juurikaan puolustushalua, ja kääpiösnautsereille on kohtuullisen yleistä haluttomuus puolustaa. Kyseessä on koulutettavissa oleva ominaisuus, joten jalostuksellisesti painoarvo täytyy asettaa tämän mukaan.

Taisteluhalu	3	suuri
	2a	kohtuullinen
	2b	kohtuullisen pieni
	1	erittäin suuri
	-1	pieni
	-2	riittämätön
	-3	haluton

Taisteluhaluksi kutsutaan koiran synnynnäistä taipumusta nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Taisteluhalu on koiralle moottori, liikkeelle paneva voima. Koiran taisteluhalu on halua taistella jotain itselleen tai taistella jotakin vastaan. Taisteluhalun erikoiskoe on leikkiosio, mutta taisteluhalua voi näkyä myös muissa testin osa-alueissa.

Taistelutahto on tärkeä ominaisuus koulutuksessa ja motivoinnissa, mutta sen avulla koira myös selviytyy arkipäivän tilanteista. Jalostuksessa taistelutahdon parantamiseen on kiinnitettävä enemmän huomiota.

Hermorakenne	3	tasapainoinen ja varma
	2	tasapainoinen
	1a	hieman rauhaton
	1b	hermostunein pyrkimyksin
	-1	vähän hermostunut
	-2	hermostunut
	-3	erittäin hermostunut

Hermorakenteella tarkoitetaan koiran synnynnäistä vahva- tai heikkohermoisuutta, sekä koiran palautumiskykyä sen joutuessa voimakkaisiin, vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin. Hermostuneisuuden oireita koiralla voivat olla voimakas rauhattomuus, kehon värinä ja kohonnut pulssi, joka ei johdu ruumiillisesta rasituksesta, lisääntynyt nieleskely, voimakas läähättäminen, epätarkoituksenmukaiset liikkeet, turvan etsiminen tms. Saadakseen positiivisen arvosanan hermorakenteesta koira saa kuormittua, mutta sen tulee palautua tilanteen lauettua. Koiran hermorakennetta arvioidaan koko testin ajan. Hermorakennetta arvioitaessa on otettava huomioon koiran temperamentti.

Hermorakenteen ollessa kunnossa, koira kestää paineistumatta myös arkielämän haasteet. Hermorakenne on periytyvä, ei juurikaan koulutettavissa oleva ominaisuus, ja jalostuksessa on kiinnitettävä huomiota tasapainoisiin luonteisiin.

Temperamentti	3	vilkas
	2	kohtuullisen vilkas
	1	erittäin vilkas
	-1a	häiritsevän vilkas
	-1b	hieman välinpitämätön
	-1c	impulsiivinen
	-2	välinpitämätön
	-3	apaattinen

Temperamentilla tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, reaktionopeutta, tarkkaavaisuutta, sekä koiran kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin. Temperamentin erikoiskoe on ns. tynnyrikoe, mutta temperamenttia arvostellaan läpi testin.

Harrastus- ja seurakoiralle on etua siitä, että ärsykkeisiin reagointi tapahtuu oikeassa mittakaavassa ja oikea-aikaisesti. Liian vilkas koira ei pysty keskittymään tarjolla olevaan tehtävään, vaan reagoi liiallisesti ulkopuolisiin ärsykkeisiin. Alhaisen temperamentin koira on välinpitämätön.

Kovuus	3	kohtuullisen kova
	2	kova
	1	hieman pehmeä
	-1	erittäin kova
	-2	pehmeä
	-3	erittäin pehmeä

Kovuudesta puhuttaessa tarkoitetaan koiran muistia. Mitä kovempi koira on, sen heikommin se muistaa epämiellyttäviä kokemuksiaan. Pehmeä koira taas muistaa kokemuksiaan hyvin. Kovuuden erikoiskokeena on ns. haalarikoe. Kovuutta mitataan koko testin ajan.

Seurakoirien arkielämän kannalta hyväksyttävää on, että koira on kovuudeltaan hieman pehmeä. Jalostuksellisesti huomioitavaa on se, että pehmeitä koiria ei tulisi käyttää jalostukseen.

Luoksepäästävyys	3	hyväntaht.,luoksepäästävä, avoin
	2a	luoksepäästävä, aavist pidättyväinen
	2b	luoksepäästävä, hieman pidättyväinen
	1	mielistelevä
	-1a	selvästi pidättyväinen, ei yritä purra
	-1b	selvästi pidättyväinen, yrittää purra
	-2	hyökkäävä
	-3	salakavala

Luoksepäästävyydellä tarkoitetaan koiran suhtautumista vieraisiin henkilöihin. Koira on luoksepäästävä, kun se mielellään ja oma-aloitteisesti hakeutuu vieraiden ihmisten seuraan. Luoksepäästäväksi kutsutaan myös sellaista koira, joka ei tutustu ihmisiin oma-aloitteisesti, mutta sallii tutustuttaa itsensä heihin. Luoksepäästävyuden arviointia suoritetaan koko testin ajan.

Arkielämää usein helpottaa, jos koira on luoksepäästävä ja avoin. Kääpiösnautsereissa on tyypillistä myös aavistuksen pidättyväiset koirat. Jalostuksellisesti tärkeintä on, että koira ei ole selkeän pidättyväinen tai hyökkäävä.

Laukauspelotto muus	+++	laukausvarma
	++	laukauskokematon
	+	paukkuärtyisiä
	-	laukausaltis
	--	laukausarka

Laukausvarmaksi nimitetään koiraa, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä vain normaalilla tavalla kiinnostunut.

Ääniarkuus on yksi voimakkaasti periytyvistä ominaisuuksista. Laukausarkaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Lähteet:

Suomen Kennelliitto

Suomen Palveluskoiraliitto

Keinänen, J. 2019. Luentomateriaali. SKSK ry:n jalostuspäivät.

Luonnetestituomareiden (Keinänen, Koskinen, Alanen) kommentit kääpiösnautsereiden luonnetestin ihanneprofiilista.